



A nő nem férfi

Hangot ad a hangjuktól megfosztottaknak,
teret nyújt az elnyomottaknak.

fine ●
selection

E T A F R U M

ETAF RUM

*A nő
nem férfi*

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2021



Írta: Etaf Rum

A mű eredeti címe: A Woman Is No Man

A művet eredetileg kiadta:
HARPER, An Imprint of HarperCollins Publishers

Copyright © Etaf Rum © 2019
All rights reserved.

Borítóterv: László Maya

Fordította: Barcza Gerda Adrienne
A szöveget gondozta: Kónya Orsolya

A sorozatterv, annak elemei és az olvasókhöz szóló üzenet
a borítóbelsőn Katona Ildikó munkája.

© Katona Ildikó, 2014

ISSN 2061-9332

ISBN 978 963 457 098 1

© Kiadta a Könyvmolyképző Kiadó, 2021-ben

Cím: 6701 Szeged, Pf. 784

Tel.: (62) 551-132, Fax: (62) 551-139

E-mail: info@konyvmolykepzo.hu

www.konyvmolykepzo.hu

Felelős kiadó: Katona Ildikó

Műszaki szerkesztő: Szegedi Marinka

Korrektorok: Heiser Kriszta, Gera Zsuzsa

Nyomdai munkák: Gelbert Eco Print Kft.

Felelős vezető: Gellér Róbert ügyvezető

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármilyen adattárolást – nem sokszorosítható.



Reyann-nak és Isah-nak

HANGTALANNAK SZÜLETTEM egy hideg, borús napon Brooklynban, New Yorkban. Senki sem beszélt a helyzetemről. Nem tudtam, hogy néma vagyok, csak évekkel később jöttem rá, hogy senki nem hall engem, amikor kinyitottam a számat, hogy kérjek valamit. Ahonnan én jövök, ott a némaság a női nem természetes állapota, ugyanolyan normális, mint a keblek a mellkasán, ugyanannyira szükséges, mint a hasában növekvő következő generáció. De ezt persze soha nem mondhatjuk el. Ahonnan én jövök, ott megtanultuk eltitkolni a helyzetünket. Azt tanították nekünk, hogy maradjunk csendben, hogy a hallgatás megment minket. Csak most értettem meg, sok évvel később, hogy ez nem igaz. Csak most érzem, ahogy ezt a történetet írom, hogy megjött a hangom.

Még soha nem hallottátok ezt a történetet. Bármennyi könyvet is olvastatok, bármennyi mesét is ismertek, higgyetek nekem: senki nem mesélt nektek ilyen történetet. Ahonnan én jövök, ott magunkban tartjuk ezeket. Ha elmondanánk a kívüllágnak, az egészen szokatlan, veszélyes és óriási szégyen lenne.

De ti már láttatok minket. Menjeteek sétálni New Yorkban egy napos délutánon. Sétáljatek végig Manhattanen, amíg az utcák



kanyargóssá és kuszává nem válnak, mivel az Óvilágban járunk. Tartsatok kelet felé, át a Brooklyn-hídon, Manhattan kontúrja lassan elvékonyodik mögöttetek. Hatalmas lesz majd a forgalmi dugó a másik oldalon. Intsetek le egy sárga taxit, és hajtsatok végig a Flatbush Avenue-n, Brooklyn déli részének főútvonalán. Haladjatok déli irányba a Third Avenue-n, ahol az épületek már kisebbek – mindössze három-, négyemeletesek, régi homlokzatokkal. A Verrazano-Narrows híd úgy lebeg a horizonton, akár egy szétterjesztett szárnyú óriási sirály, a manhattani sziluett csupán távoli káprázat. Haladjatok tovább egy darabig, el az elegáns kávézókká és divatos osztrigabárokka alakított raktárak, valamint a nemzedékek óta családi tulajdonban lévő kis vasboltok mellett. Amikor az amerikai kávézók már csak gyéren fordulnak elő, és felváltják őket az idegen nyelvű feliratok, akkor tudni fogjátok, hogy már közel jártok. Menjetek kelet felé két háztömböt, a Fifth Avenue felé. Ott találjátok majd Bay Ridge-et. A mi három négyzetmérföldes körzetünk Brooklyn olvasztótégelye. Utcáinkon latinokat, közel-keletieket, olaszokat, oroszokat, görögöket és ázsiaiakat láthattok, akik mind az anyanyelvükön beszélnek, életben tartják hagyományaikait és kultúrájukat. Az épületeket falfestmények és graffitik borítják. Színes zászlók lógnak az ablakokból és az erkélyekről. A churros, a shish kebab és a potpourri édes illata tölti be a levegőt – a különféle népek keveredő ragujának illata. Szálljatok ki a Seventy-Second Street és a Fifth Avenue sarkán, ahol pékségek, vízpipabárok és halal húspiacok vesznek majd körül benneteket. Sétáljatok végig a Seventy-Second Street fákkal szegélyezett járdáján, amíg a többihez hasonló régi sorházhoz nem értek – koptott vörös téglá, poros barna ajtó, 545-ös szám. Itt él a családuknk.

De történetünk igazából nem Bay Ridge-en kezdődik. Hogy eljussunk az elejére, először vissza kell lapoznunk abba az időbe, amikor



még nem találtam meg a hangom, amikor még meg sem születtem. Még nem vagyunk a Seventy-Second Street-i házban, még nem vagyunk Brooklynban, még Amerikában sem. Még nem szálltunk fel a repülőgépre, ami a Közel-Keletről ebbe az új világba vitt, még nem repültünk át az Atlanti-óceán felett, még azt sem tudjuk, hogy egy nap majd megtesszük. Az év 1990, és Palesztinában vagyunk. Így kezdődik a mi történetünk.

Isra

BIRZEIT, PALESZTINA

1990 tavasza

ISRA HADID tizenhét esztendejének jó részében naponta vacsorát főzött az anyjával, meleg délutánokon szőlőleveleket göngyölt, vagy spárgatököt töltött, vagy lencselevest főzött, amikor már csípőssé vált a levegő, és az otthonukon túli szőlőültetvények elnéptelenedtek. Ő és Mama úgy bújtak össze a konyhában a tűzhelynél, mintha titkokat osztottak volna meg egymással, gőz kavargott körülöttük, amíg a naplemente narancssárga fénycsíkot nem vetett az ablakon át. Az ablakból kinézve panorámás kilátás nyílt a vidékre – vörös tetőcserepes házakkal, fényes, vaskos, vadon burjánzó olajfákkal borított domboldalakra. Isra mindig kinyitotta az ablakot, mert reggel szeretete érezni a füge és a mandula illatát, éjjel pedig hallani a domb aljában lévő temetők susogó hangját.

Későre járt, és a *magrib* imára buzdító hívás hamarosan megérkezett, véget vetve a főzésnek. Isra és Mama visszavonult a fürdőszobába, háziruhájukat felgyűrték, és ujjhegyeiről lemosták a gyászos vörös szószot. Isra héteves kora óta ott imádkozott Mama mellett térdepelve napjában ötször, napkelte és napnyugta között. Az utóbbi időben kezdte nagyon várni az imát, Mama mellett állt, válluk



összeért, lábuk súrolta egymást, ez volt az egyetlen alkalom, amikor Isra emberi érintést érzett. Hallotta az *adzán* erős, imára hívó hangját.

– A *magrib* imának ma várnia kell – közölte Mama arabul, és kinézett a konyhaablakon. – Itt vannak a vendégeink.

Kopogás hallatszott a bejárati ajtón, és Mama a mosogatóhoz sietett, gyorsan leöblítette a kezét, és megtörölte egy tiszta ronggyal. A konyhából kifelé menet egy fekete thobe-ot terített törékeny alakjára, hozzáálló hidzsábot tett hosszú, sötét hajára. Bár Mama csak harmincöt esztendő volt, Isra szerint sokkal idősebbnek látszott, a munka mély ráncokat vágott arcába.

Mama Isrára nézett.

– Ne felejtsd el lemosni a fokhagymaszagot a kezetről, mielőtt üdvözljük a vendégeinket.

Isra kezét mosott, közben igyekezett nem összepiszkolni a rózsaszín kaftánt, amelyet Mama választott neki az alkalomra.

– Jól vagyok így?

– Igen – felelte Mama, és indulni készült. – Ügyelj arra, hogy megfelelően rögzítsd a hidzsábot, nehogy kilátsszon a hajad. Nem akarunk rossz benyomást tenni a vendégeinkre.

Isra úgy tett, ahogy mondták. A hallban hallotta, hogy apja, Jacob a szokásos szálemmal köszön, és bevezeti a vendégeket a *salá*ba. Hamarosan a konyhába siet majd vízért, így Isra kivett három poharat a szekrényből, és előkészítette neki őket. Vendégeik gyakorta panaszkodtak a házukhoz vezető meredek kaptató miatt, különösen az efféle napokon, amikor a levegő felforrósodott, és a házuk mintha mindössze néhány centiméterre lett volna a naptól. Isra Palesztina egyik legmeredekebb dombján lakott, egy olyan földterületen, amelyet Jacob állítólag a panorámás kilátás miatt vásárolt, mert hatalmasnak érezte magát tőle, akár egy király. Isra csendben hallgatta apja megjegyzéseit.





Soha nem merte elmondani Jacobnak, milyen messze is vannak ők a hatalmastól. Az igazság az, hogy az izraeli megszállás során Jacob családját evakuálták tengerparti otthonukból Lyddában, amikor Jacob még csak tízéves volt. Ez lett aztán a valódi oka annak, hogy Birzeit külvárosában éltek egy meredek domboldalon, kilátással két temetőre – egy keresztényre balra, és egy muszlimra jobbra. Ez a földterület senkinek nem kellett, és ők csak ennyit engedhettek meg maguknak.

Isra azonban szerette Birzeit panorámás kilátását. A temetők mögött látta a lányiskoláját, egy szőlőfürtökkel befutott négyszintes betonépületet, szemben vele pedig a mandulafákkal teli mezőn túl a kék kupolás mecsetet, ahol a három fivére és Jacob imádkozott, amíg ő és Mama otthon tették ugyanezt. Ha Isra kinézett a konyhaablakon, egyszerre érzett vágyat és félelmet. Vajon mi lehet a faluja határán túl? Szeretett volna odamenni, kimerészkedni a világba, ugyanakkor saját jól ismert világa kényelmet és biztonságot is jelentett számára. És Mama hangja a fülében emlékeztette: *Egy nőnek otthon a helye.* Még ha el is menne, nem tudná, hová.

– Főzz egy kanna teát! – utasította Jacob, ahogy a konyhába lépett, és Isra átnyújtotta neki a poharakat. – És tégy bele még néhány mentalevelet.

Isrának nem kellett mondania: fejből ismerte a szokásokat. Amióta az esztét tudta, figyelte, ahogy anyja vendéget fogad és felszolgál. Mama mindig egy doboz Mackintosh's bonbont tett a dohányzóasztalra a *salá*ban, ha vendégeik voltak, és mindig pirított dinnyemagot rakott ki, mielőtt kihozta a baklavát. Az italoknak is sorrendjük volt: először a mentatea, a végén pedig a török kávé. Mama azt mondta, sértés a megfordított sorrend, és ez igaz is. Isra egy alkalommal meghallott egy nőt arról mesélni, hogy egyszer egy csésze török kávéval fogadták egy szomszéd házában.





– Azonnal távoztam – közölte a nő. – Ezzel az erővel akár ki is dobhattak volna onnan.

Isra egy vörös-arany porcelán teáskészlet felé nyúlt, miközben Mamát hallgatta a *salá*ban. Hallotta, hogy Jacob kuncog valamin, aztán a többi férfi hangját is, ahogy nevettek. Isra eltűnődött, vajon mi lehet olyan mulatságos.

Néhány hónappal korábban, amikor tizenhét esztendő lett, az iskolából hazaérve ott találta Jacobot, ahogy ott ül a *salá*ban egy fiatalemberrel és a szüleivel. Valahányszor arra a napra gondolt, amikor először tettek neki házassági ajánlatot, a legélesebben az ötlött fel benne, ahogy Jacob mérgesen rárivallt Mamára a vendégek távozása után, hogy a teát nem az antik teáskészletben szolgálta fel, amit különleges alkalmakra tartogattak.

– Most tudni fogják, hogy szegények vagyunk! – kiabálta Jacob, nyitott tenyere remegett.

Mama nem szólt semmit, csendben visszavonult a konyhába. Szegénységük volt az egyik oka, hogy Jacob annyira buzgón iparkodott férjhez adni Isrát. A fiai segítettek neki szántani a földet, megkeresni a kenyérüket, és ők azok, akik egy nap majd tovább viszik a család nevét. Egy lány csak alkalmi vendég, csendben várja, hogy egy másik férfi elvigye, összes anyagi terhével együtt.

Két férfi kérte meg Isrát azóta – egy pék Ramallahból meg egy taxisfőér Nábluszból –, Jacob azonban mindkettőt elutasította. Egyfolytában csak arról a családról beszélt, amely Amerikából érkezik, hogy feleséget találjon, és Isra most értette meg, miért: apja erre a kérrőre várt.

A lány nem tudta, mit gondoljon az Amerikába való költözésről, egy olyan helyről, amit csak a hírekben látott, amiről röviden olvasott az iskolai könyvtárban. E forrásokból megtudta, hogy a nyugati





kultúra nem olyan merev, mint az övék, ami izgalommal töltötte el, ám rettegéssel is. Milyen lenne az élete, ha Amerikába költözne? Hogyan tudna alkalmazkodni egy magafajta konzervatív lány egy ilyen liberális helyhez?

Gyakran az egész éjjelt ébren töltve a jövőjén tűnődött, hön vágyott rá, hogy megtudja, hogyan alakul majd az élete, amikor elhagyja Jacob házát. Fogja szeretni egy férfi valaha is? Hány gyermeke lesz? Milyen nevet ad nekik? Némelyik éjszakán arról álmodozott, hogy élete szerelméhez megy feleségül, és hogy együtt élnek majd a dombtetőn egy széles ablakú, vörös tetőcserepes kis házban. Más éjszakákon pedig maga előtt látta a gyermekei – két fiú és két lány – arcát, ahogy rá és a férjére néznek, egy szerető családot látott, amilyenről a könyvekben olvasott. Ebből a reményből azonban immár semmi nem maradt számára. Soha nem képzelte el az életét Amerikában. Azt sem tudta, hol kezdje. És ez a felismerés megrémítette.

Azt kívánta, bárcsak kinyithatná a száját, és azt mondhatná a szüleinek, hogy: *Nem! Nem ezt az életet akarom.* De már nagyon fiatalon megtanulta, hogy az engedelmesség a szeretet egyetlen útja. Ilyenformán tehát csak titokban lázadozott, leginkább könyvei társaságában. Az iskolából való hazajövetel után, miután beáztatott egy fazék rizst, kitergette a fivéreinek ruháit, megterítette a *sufrát*, és elmosogatta a vacsoraedényeket, csendben visszavonult a szobájába, és olvasott a nyitott ablaknál, a sápadt holdfény megvilágította az oldalakat. Az olvasás egy volt a Mama által tiltott sok dolog közül, de Isra soha nem hallgatott rá.

Eszébe jutott, hogy egyszer azt mondta Mamának, hogy nem talál egyetlen *gyümölcsöt* sem a szederfán, igazság szerint azonban az egész délutánt olvasással töltötte a temetőben. Jacob azon az éjszakán kétszer is megverte, büntetésül dacosságáért. *Sharmoutának*, szajhának





nevezte. Azt mondta, most majd megmutatja neki, mi történik az engedetlen leányokkal, aztán a falhoz lökte, és a nadrágszíjával ütéseket mért rá. A szoba elfehéredett. Minden elhomályosult. Isra behunyta a szemét, amíg el nem zsibbadt, amíg már nem tudott mozogni. De ahogy fellobbant benne a félelem, amikor e pillanatok jutottak eszébe, úgy történt vele valami más is. Különös bátorság töltötte el.

Elrendezte a gőzölgő csészéket a tálcán, és a *salába* lépett. Mama szerint az egyensúly fenntartásának trükkje, hogy soha ne nézzen bele a gőzbe, így Isra inkább lesütötte a szemét. Egy pillanatra megtorpant. A szeme sarkából észrevette a szoba két felében ülő férfiakat és nőket. Az anyjára sandított, aki a szokásos módján ült: fejét lehajította, szeme az előtte lévő vörös török szőnyeget tanulmányozta. Isra a mintára pillantott. Spirálok és örvények, mindegyik pontosan ugyanúgy csavarodott, folytatva, ahol az előző véget ért. Isra elfordította a fejét. Sürgető vágyat érzett, hogy lopva a fiatalemberre nézzen, ám magán érezte Jacob tekintetét, szinte hallotta szavait a fülében: *Egy tisztességes lány soha nem mereszi a szemét egy férfira!*

Isra továbbra is a földet bámulta hát, de engedélyezett magának egy pillantást a padló fölött. Észrevette a fiatalabb férfi zokniját, sűrűke-rózsaszín skót mintás volt, fehér varrással a tetején. Különbözött mindattól, amit Birzeit utcáin valaha is látott. Érezte, hogy bizsereg a bőre.

Gőzfelhők szálltak fel a tálcáról, elrejtve Isra arcát, és ő gyorsan körbejárt a szobában, amíg ki nem szolgálta az összes férfit. Aztán a kérő anyjához lépett. Megállapította, hogy a nő sötétkék hidzsábját mintha véletlenségből tekerték volna a feje köré, alig takarta hennával festett haját. Isra a való életben még soha nem látott muszlim nőt, aki így viselte volna a hidzsábját. Talán a televízióban, a fekete-fehér





egyiptomi filmekben, amelyeket Mamával együtt néztek, vagy a libanoni zenei videókban, ahol lenge öltözetű nők táncoltak, vagy akár Isra kedvenc könyvének, a középkor közel-keleti népmese gyűjteményének, *Az Ezeregyéjszaka meséinek* egyik illusztrációján. Ám Birzeitben soha.

Isra előrehajolva észrevette, hogy a kérő anyja őt tanulmányozza. Testes, görnyedt nő volt, erőltetett mosollyal és hunyorító sötét mandulaszemekkel. Arc kifejezése alapján Isra úgy vélte, a nő bizonyára elégedetlen az ő külsejével. Elvégre Mama is gyakorta mondogatta, hogy ő egyszerű lány – arca sápadt búzaszínű, a szeme szénfekete. Legszenbetűnőbb jellegzetessége a haja volt, hosszú és sötét, mint a Nílus. Csakhogy most senki nem láthatta a hidzsábjá alatt. Nem mintha ez bármin is változtatna, tűnődött Isra. Semmi különösnek nem volt mondható.

Ez az utolsó gondolat mardosta Isrát. Ahogy ott állt a kérő anyja előtt, érezte, hogy remeg a felső ajka. Közelebb lépett a nőhöz, miközben erősen megmarkolta a kezében lévő tálcat. Érezte, hogy Jacob rápillant, hallotta, hogy megköszörüli torkát, látta, hogy Mama az ujjait a combjába mélyeszti, Isra azonban akkor is a nő felé fordult, remegett a porceláncsésze, ahogy megkérdezte:

– Kér török kávé?

De nem működött. Az amerikaiak még csak észre sem vették, hogy ő a kávé szolgálta fel először. Ami azt illeti, a kérő nem sokkal később ajánlatot tett, Jacob pedig tüstént elfogadta, szélesebb mosollyal, mint amit Isra valaha is látott.

– Mi jutott eszedbe, felszolgálni nekik először a kávé? – kiabálta Mama, miután a vendégek távoztak, és ő meg Isra visszatértek a konyhába, hogy befejezzék a főzést. – Már nem vagy fiatal – hamarosan tizennyolc leszel! Örökké itt akarsz ülni a házamban?





– Ideges voltam – motyogta Isra, remélvén, hogy Jacob nem fogja megbüntetni. – Véletlen volt.

– Bizonyára. – Mama levette törékeny alakjáról a thobe-ot. – Mint az, amikor sót tettél Umm Ali teájába, mert azt mondta, hogy olyan sovány vagy, mint egy pózna.

– Az is véletlen volt.

– Hálásnak kellene lenned, hogy az ő családjuk nem olyan tradicionális, mint a miénk – mondta Mama –, máskülönben elszalasztod a lehetőségét, hogy Amerikába menj.

Isra könnyes szemmel nézett az anyjára.

– Mi fog velem történni Amerikában?

Mama nem nézett fel. A vágódeszka fölé hajolva hagymát, fokhagymát és paradicsomot kockázott, fő alkotóelemeit étkezéseiknek. Isra belélegezte az ismerős illatokat, és azt kívánta, bárcsak Mama magához szorítaná, a fülébe súgná, hogy minden rendben lesz, esetleg még azt is felajánlaná, hogy varr neki néhány hidzsábot, ha netalán nem készítenek effélet Amerikában. Mama azonban hallgatott.

– Légy hálás – mondta végül, és egy marék hagymát dobott a serpenyőbe. – Az Úr nagyszerű lehetőséggel ajándékozott meg. Egy jó jövővel Amerikában. Jobbal, mint ez – mutatott végig a rozsdás konyhapulton, a fürdővíz melegítéséhez használt régi hordón, meg a málló műanyag padlón. – Így akarod leélni az életed? Télen fűtés nélkül lakni, papírvékony matracon aludni, kevés étellel beérni?

Isra nem szólt semmit, csak az izzó serpenyőt bámulta, Mama pedig odanyúlt, és felemelte az állát.

– Tisztában vagy vele, hány lány tudna ölni azért, hogy a helyedben lehessen, hogy elhagyhassa Palesztinát, és Amerikába költözhessen?





Isra lesütötte a szemét. Tudta, hogy Mamának igaza van, de nem tudta elképzelni az életet Amerikában. A baj csak az, hogy úgy érezte, Palesztinához sem tartozik, ahol az emberek óvatosan élnek, a hagyományokat követik, nehogy kiközösítsék őket. Isra nagyobb dolgokról álmódott – arról, hogy ne kelljen alkalmazkodnia a szokásokhoz, kalandokról, és legfőképp szerelemről. Éjjelente, miután befejezte az olvasást, és a matrac alá dugta a könyvet, csak feküdt az ágyban, és azon tűnődött, vajon milyen lehet szeretni valakit, és viszontszeretve lenni. Maga elé képzelte a férfit, még ha nem is látta az arcát. Könyvtárat létesítene számára, benne a kedvenc történeteivel és verseivel. Minden éjjel az ablakban olvasnának – Rúmit, Háfizt és Gibrant. Ő elmesélné neki az álmait, a férfi pedig hallgatná. Reggelenként mentateát főzne neki, esténként levest. Sétákat tennének a hegyekben, kéz a kézben, és ő életében először érezné, hogy méltó egy másik ember szerelmére. *Nézd Isrát és a férjét*, mondanák az emberek. *Ez olyan szerelem, ami csak a mesében létezik.*

Isra megköszöri a torkát.

– De Mama, mi van a szerelemmel?

Mama rámeredt a gőzfelhőn keresztül.

– Mi van vele?

– Mindig szerettem volna szerelmes lenni.

– Szerelmes lenni? Miket mondasz? Hát én egy *sharmoutát* neveltem?

– Nem... nem... – tétovázott Isra. – De mi van, ha én és a kérőm nem szeretjük egymást?

– Szeretni egymást? Mi köze a szerelemnek a házassághoz? Gondolod, hogy apád és én szeretjük egymást?

Isra tekintete a földre vándorolt.



– Azt hittem, egy kevés azért kell hozzá.

Mama felsóhajtott.

– Hamarosan megtanulod, hogy a szerelemnek nincs helye egy nő életében. Mindössze egy dologra van szükséged, és ez pedig a türelem.

Isra megpróbálta elfojtani csalódottságát. Gondosan választotta meg a következő szavait:

– Talán Amerikában más lesz az élet a nők számára.

Mama ránézett, nyíltan, rezzenéstelen arccal.

– Miben lesz más?

– Nem tudom – felelte Isra, és letompította a hangját, hogy ne zaklassa fel az anyját. – De az amerikai kultúra talán nem olyan szigorú, mint a miénk. Talán jobban bánnak a nőkkel.

– Jobban? – gúnyolódott Mama, és megrázta a fejét, miközben a zöldségeket pirította. – Úgy érted, mint azokban a mesékben, amiket olvasol?

Isra érezte, hogy elvörösödik.

– Nem, nem úgy.

– Akkor hogyan?

Isra meg akarta kérdezni Mamától, hogy Amerikában a házasság olyan-e, mint a szülei házassága, ahol a férfi határoz meg mindent a családban, és megveri a feleségét, ha elégedetlen vele. Isra ötéves volt, amikor először lett szemtanúja annak, hogy Jacob megütötte Mamát. Egy szétfőtt bárány miatt történt. Isra még mindig emlékezett az esedező pillantásra Mama szemében, ahogy könnyörgött neki, hogy hagyja abba, és Jacob komor arcára, amikor megütötte. A lányt akkor baljós érzés töltötte el, újfajta felismerés a kibontakozó világról. Egy olyan világról, ahol nemcsak gyermekeket vernek, hanem

anyákat is. Aznap este, amikor Mama szemébe nézett, és látta, hogy hevesen zokog, Isra engesztelhetetlen dühöt érzett.

Ismét megfontolta a szavait.

– Gondolod, hogy a nőket talán jobban tisztelik Amerikában?

Mama rászegezte a tekintetét.

– Tisztelik?

– Vagy értékelik? Nem tudom.

Mama letette a keverőkanalat.

– Figyelj rám, lányom. Bármilyen messzire mész is Palesztinától, egy nő mindig nő marad. Itt is, ott is. A hely nem fogja megváltoztatni a *nasibjét*, a sorsát.

– De ez nem igazságos.

– Túl fiatal vagy, hogy ezt most megértsd – felelte Mama –, de mindig jusson eszedbe – emelte fel Isra állát –, hogy nincs más egy nő számára, csak a *bajt wa darja*, a háza és az otthona. Házasság, anyaság – ez a nő egyetlen értéke.

Isra bólíntott, de mélyen legbelül nem volt hajlandó elfogadni. Tenyerét a combjához szorította, és elfojtotta a könnyeit. Mama téved, mondogatta magában. Csak azért, mert neki nem sikerült megtalálnia a boldogságot Jacob oldalán, még nem jelenti azt, hogy ő is kudarcot vallana. Ő másképp fogja szeretni a férjét, mint ahogy Mama Jacobot – igyekszik megérteni őt, iparkodik majd a kedvére tenni –, és ily módon bizton elnyeri a szerelmét.

Isra felnézett, és észrevette, hogy Mama keze remeg. Könnyecseppek gördültek végig az arcán.

– Sírsz, Mama?

– Nem, dehogy – fordította el Mama a fejét. – Ez a hagyma csípi a szemem.



Isra csak egy héttel később, az iszlám esküvői ceremónián látta viszont a kérőjét. A neve Adam Ra'ad volt. Adam szeme mindössze egy pillanatra találkozott az övével, amikor a pap a Szent Koránból olvasott, aztán akkor, amikor mindketten kimondták háromszor a *qubul* szót: „Elfogadom”. A házassági szerződés aláírása gyors és egyszerű volt, ellentétben a gondosan megszervezett esküvői partival, amit azt követően szándékoztak megtartani, hogy Isra megkapta a bevándorlói vizumát. A lány meghallotta, amikor Jacob azt mondta, csupán néhány hétbe telik, mivel Adam amerikai állampolgár.

A konyhaablakból észrevette az épp odakint dohányzó Adamet. Tüzetesen szemügyre vette újdonsült férjét, ahogy fel-alá sétált az utcán a házuk előtt, hunyorogva, félmosollyal az arcán. Kis távolságból úgy harmincévesnek látszott, talán egy kicsit idősebbnek is, arcvonásai kezdtek határozottabbá válni. Elegánsan nyírt fekete bajusz fedte felső ajkát. Isra elképzelte, milyen lenne megcsókolni a férfit, és érezte, hogy elpirul. Adam, gondolta. Adam és *Isra*. Jól hangzott együtt.

Adam sötétkék végig gombos inget és hajtóka sárgásbarna nadrágot viselt. A cipője átluggatott fényes barna bőrből készült, jó minőségű szilárd fekete sarokkal. Lábával simogatta a földet. Isra maga elé képzelte egy fiatalabb verzióját, mezítláb, futball-labdát rúgva Birzeit utcáin. Nem volt nehéz elképzelnie. Lábával úgy egyensúlyozott az egyenetlen földúton, mintha ilyen vidéken nőtt volna fel. Hány éves lehetett, amikor elhagyta Palesztinát? Gyermekek voltak még? Tinédzser? Férfi?

– Miért nem ültök ki Adammal az erkélyre? – kérdezte Jacob Isrá-tól, amikor Adam visszatért a házba. Adam a lányra nézett, és elmosolyodott, megmutatva elszíneződött fogait. Isra elfordította a fejét. – Most menj! – utasította Jacob. – Nektek kettőtöknek meg kell ismerkednetek egymással.





Isra elvörösödött, ahogy előremenve mutatta az utat. Adam követte, feszengve a földet nézte, mindkét kezét a zsebébe süllyesztette. Isra eltűnődött, vajon ideges-e, de elhessegette a gondolatot. Férfi. Ugyan mitől lehetne ideges?

Kint pompás márciusi reggel volt. Ideális idő a szürethez. Isra nemrégiben metszette meg a háznak támaszkodó, nyári virágzásra felkészült fügefát. Mellette két ferde mandulafa nőtt, már kezdtek virágba borulni. A lány figyelte, ahogy Adam tágra nyílt szemmel csodálja a látványt. Szőlőindák futották be az erkélyt, és a férfi ujjai végigsimítottak egy rügyfűrtön, ami nyárra szőlővé duzzad majd. Arckifejezése láttán Isra eltöprengett, hogy a férfi látott-e már valaha szőlőindát. Talán gyermekkorá óta nem. Annyi mindent szeretett volna kérdezni tőle. Miért hagyták el Palesztinát, és mikor? Hogyan jutottak el Amerikába? Kinyitotta a száját, és a szavakat kereste, de egyet sem talált.

Az erkély közepén kovácsoltvas hinta állt. Adam ráült, és várta, hogy a lány csatlakozzék hozzá. Isra mély lélegzetet vett, ahogy letelepedett mellé. Onnan láthatták a temetőket is, mindkettő omladozott, és Isra elpirult. Remélte, hogy Adam nem fogja kevesebbre becsülni emiatt. Megpróbált erőt meríteni abból, amit Jacob mondogatott mindig: „Nem számít, hol laksz, amíg az otthonodat a magadénak tudhatod. Megszállók és vér nélkül.”

Csendes reggel volt. Egy ideig csak ültek ott, belefeledkezve az eléjük táruló látványba. Isra érezte, hogy megborzong. A temetőkben és romok között élő szellemre gondolt. Gyermekkorában számtalan történetet hallott a természetfeletti lényekről, akikről azt állították, hatalmukban tartják az embereket. A szomszédságban lakó nők közül sokan megesküdtek rá, hogy szemtanúi voltak egy szellem jelenlétének a két temető közelében. Isra halk imát mormolt gyorsan.



Azon tűnődött, vajon rossz előjel-e, hogy férjével első ízben egy temetővel szemben üldögél.

Mellette Adam tekintete a távolba révedt. Mire gondol? Miért nem mond valamit? Talán arra vár, hogy ő szólaljon meg először? Nyilvánvalóan Adamnek kellene először beszélnie! A könyveiben olvasott női-férfi interakciókra gondolt. Először rövid bemutatkozások, aztán személyes történetek, végül növekvő érzelmek. Így szereti meg egymást két ember. Vagy legalábbis, ahogy Szindbád, a tengerész szeretett bele Shera hercegnőbe *Az Ezeregyéjszaka meséiben*. Eltekintve attól, hogy Shera madár volt a történet legnagyobb részében. Isra úgy döntött, hogy realistább lesz.

Adam most ránézett. Isra nyelt egyet, és meghúzogatta a hidzsábja széleit. A férfi szeme elidőzött egy alul kikandikáló fekete hajfürtön. A lánynak eszébe jutott, hogy Adam még nem is látta a haját. Várt, hogy mondjon valamit, de a férfi egyre csak bámulta. A pillantása fel-le járt, ajkai lassan szétnyíltak. Volt valami a szemében, ami aggasztotta Isrát. Hevesség. Mi volt az? A férfi elmerengő tekintetében életének hátralévő napjait egy könyv oldalaként látta egymásra rakódni. Bárcsak át tudná lapozni őket, hogy megtudja, mi vár rá.

Elfordította a tekintetét, és újra a temetőket nézte. Adam talán csak ideges, mondta magában. Vagy talán ő nem tetszik neki. Értethető lenne. Végül is soha nem nevezték szépnek. A szeme apró és sötét, az álla szögletes. Mama többször is csipkelődött vele éles vonásai miatt, mondván, hogy az orra hosszú és hegyes, a homloka pedig túl nagy. Isra biztosra vette, hogy Adam most a homlokát nézi. Szorosabbra húzta a hidzsábját. Talán ki kellene hoznia a Mackintosh's bonbonosdobozt, amelyet Mama különleges alkalmakra tartogatott. Vagy talán főznie kellene egy teát. Kínálgatni kezdte a férfinak a szőlőt, aztán eszébe jutott, hogy még nem elég érett.

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)



Amikor ismét Adam felé fordult, észrevette, hogy a férfi térde remeg. Adam kisvártatva közelebb húzódott, és csókot lehelt az arcára.

Isra arcul ütötte.

Döbbsen várta, hogy a férfi bocsánatot kérjen, hogy előhozkodjon valamivel, hogy nem akarta megcsókolni, pusztán ösztönösen cselekedett. De Adam csak elvörösödve elfordította a fejét, és a sírokat bámulta.

Isra erőnek erejével kényszerítette magát, hogy ő is a temetőket nézze. Arra gondolt, talán lappang valami a sírok között, amit ő nem lát, valami titok, ami érthetővé teszi mindazt, ami épp történik. *Az Ezeregyéjszaka meséire* gondolt, hogy Shera hercegnő emberi lény akart lenni, hogy feleségül mehessen Szindbádhoz. Isra nem értette. Ugyan miért akarna bárki is nő lenni, ha madár is lehet?

– Megpróbált megcsókolni – súgta oda Isra Mamának Adam és a családjá távozása után, hogy Jacob ne hallja.

– Hogy érted, hogy megpróbált megcsókolni?

– Megpróbált megcsókolni, és én arcul ütöttem! Sajnálom, Mama. Minden olyan gyorsan történt, és nem tudtam, mitévő legyek.

Isra keze remegett, és a combjai közé dugta.

– Jó – felelte Mama hosszú szünet után. – Ügyelj rá, hogy ne érjen hozzád, csak az esküvői ceremónia *után*. Nem akarjuk, hogy ez az amerikai família azt híresztelje, hogy egy *sharmoutát* neveltünk. Tudod, ezt csinálják a férfiak. Mindig a nőt hibáztatják. – Mama felemelte a kisujját. – Ne engedd, hogy egyetlen ujjal is hozzád érjen.

– Nem. Természetesen nem!

– A hírnév a legfontosabb. Ügyelj rá, hogy ne érjen hozzád többet.

– Ne aggódj, Mama! Nem fogom engedni.

